

ב. אם יש לה נכסי מלוג – תתנם לו בחובה, וכן אם יש לה יותר משיעור כתובה דאורייתא, תתן לו התוספת, ואם לאו – פטורה עד שתתאלמן או תתגרש.

קלח. כתוב ארבע נפקותות (אפשריות) המוזכרות בסוגיא, בשאלה אם קנין פירות קנין הגוף דמי או לא. (פח:–צ.).
א. הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, ומכר הבן לאחר, ומת בחיי האב – האם מכירת הבן מכירה. (ולדברי רב יוסף, אפי' אם ק"פ כקה"ג, אפשר שמכירתו מכירה, משום שראוי ליורשו).
ב. האשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה (קודם תקנת אושא).
ג. המוכר עבדו לאחר ופסק עמו שישמשנו שלשים יום – האם הוא נידון בדין 'יום או יומים' לראשון או לשני.
ד. עבד מלוג – האם יוצא בשן ועין לאשה. (אך יש לפרש בכמה אופנים אחרים: שתלוי בתקנת אושא, ובדינא דרבא דשחרור מפיקע מידי שעבוד, או שמא אלמנה לשעבודה דבעל).

קלט. האם עד נעשה דיין? פרט. (צ:)

אם ראה ביום, יכול לדון על סמך ראייתו – לר' טרפון, וכן הורה רבי יהודה נשיאה. אולם לדעת ר' עקיבא לעולם מי שראה לא יכול לדון (בדיני נפשות. – תוס'). ראה בלילה – אינו נעשה דיין (בדינים דאורייתא – ע' גטין ה: וכתובות כא:).

קמ. א. המסיר טליתו של חברו מעליו – האם משלם דמי בושת?
ב. הרק על בגד חברו – האם משלם בושת?
ג. המבייש בדברים – האם משלם בושת?
ד. האם רשאי אדם לבייש את עצמו?
ה. האם נותנים זמן לתשלומי בושת? (צא)

א. חייב.

ב–ג. פטור.

ד. מותר (ולמש"כ התוס' דהרינן משינויי דלעיל, אין הוכחה דשרי).

ה. כן. (ויש מחלקים, דוקא בשבייש ללא נזק – ע' 'אמת ליעקב').

קמא. באלו אופנים מותר לגדוע אילנות מאכל? (צא:–צב.).

כשעציו שוים לשימוש יותר משבב פירותיו. וכן כשמכחיש אילנות יקרים. וכן לצורך מצור, כאשר אין אילנות סרק מצויים. (וכן כשצריך למקומו – רא"ש).

קמב. האומר לחברו: הכני, פצעני – על מנת לפטור, והכחו ופצעו, מה דינו? (צג.).

במשנה איתא שחייב (או משום שאין אדם מוחל באמת, או משום פגם משפחה). ואולם, רבי יוחנן העמיד (לפירש"י ועוד) את משנתנו באמירת 'הן', אך אם יאמר בפירוש 'על מנת לפטור' – פטור. (וכ"פ הרא"ש, דלא כהרמב"ם).

קמג. א. האומר לחברו: קרע כסותי / שבר את כדי, וקרע ושבר – האם חייב לשלם?

ב. האם יש חיובי 'שומר' במעות צדקה ששומרן עבור עניים? (צג.).

א. שנינו במשנה שחייב אם לא אמר לו בפירוש 'על מנת לפטור'. ואולם למסקנא העמידה דוקא כשבא לידו מלכתחילה בתורת שמירה, אבל אם בא לידו בתורת קריעה – פטור.

ב. מיעטו מ'לשומר' – ולא לחלקן לעניים. (משום 'ממון שאין לו תובעין' – רש"י). ואולם מעות הקצובים לעניים מסוימים – דינו ככל שומרין.

פרק תשיעי – הגזול עצים

קמ"ד. האם הפעולות דלהלן מהוים 'שינוי' הקונה בגזילה?

- א. בניית כלי מעצים משופין.
 - ב. ליבון הצמר. פרט הדין בניפוץ, סריקה, הלבנה, הגפרה (בגפרית).
 - ג. צביעת צמר. (צג:)
- א. הרי זה שינוי החוזר לברייתו, ולאבי מועיל מדרבנן, ולרב אשי אינו קונה. (ולרבה מועיל מדאוריתא – תוס').
- ב. ליבון צמר – נחלקו חכמים ורבי שמעון אם נחשב שינוי. ולדברי רבא אפילו ר"ש מודה בניפוץ ביד שאינו שינוי. וכן אמר רבי חייא בר אבין שבהלבנה רגילה (ללא גפרית) אינו שינוי. ובגפרית – הרי זה שינוי (אף לחכמים. ומחלוקת ר"ש וחכמים בסירוק לבד. תוס').
- ג. לחכמים – קונה (אפילו בשניתן להעבירו). לרבי שמעון – לאבי, נחלקו תנאים בשיטתו, ולרבא צבע שאפשר להעבירו – אינו קונה, וש"א להעבירו – מועיל.

קמ"ה. א. שינוי החוזר לברייתו – האם קונה בגזול?

- ב. שינוי הקונה – האם הוא מדאוריתא או מדרבנן?
 - ג. האם יש הסוברים ששינוי בגזול אינו מועיל כלל, לא מדאוריתא ולא מדרבנן? (צג:–צד)
- א. לדעת ר' יוחנן ואביי – קונה מדרבנן. לרב אשי – אינו קונה כלל (ולרבה לעיל סה:). קונה מדאוריתא. תוס'). וכן ישנם כמה תנאים הסוברים שאינו מועיל כלל – ר' שמעון, ר' שמעון בן אלעזר.
- ב. לדעות הסוברות ששינוי קונה – קונה מדאוריתא. (מלבד בשינוי החוזר, שאמר ר' יוחנן שאינו אלא מדרבנן).
- ג. לאביי – סוברים כן כמה תנאים. ורבא דחה זאת.

קמ"ו. האם יתומים חייבים להחזיר גזילות או כספים שאביהם לקח שלא כדין? (צד:)

לפי המבואר בסוגיא אינם חייבים אלא אם התפץ הגזול עומד בעינו, ואביהם עשה תשובה ולא הספיק להשיבו, שאז חייבים בכבודו, ומשום כבודו – מחזירים. אבל לולא כן – פטורים (שקנהו בשינוי רשות, דקסבר רשות יורש כרשות לוקח).

קמ"ז. א. גזל פרה והמליטה אצלו – מה דין תשלומי, ומדוע?

- ב. מה הדין במקרה הנ"ל, אלא שלא ידע שהפרה גזולה? (צה)
- א. לר' מאיר – חייב להשיב הפרה עם הולד לבעלים, שאף ששינוי קונה – קנס רבי מאיר שלא יהא חוטא נשכר.
- לר' יהודה – משיב את הפרה, ומשלם את הפחת אם היא נפחתה שבת שעת הגזילה לשעת העמדה בדין. והולד – שלו.
- לר' שמעון – משלם כפי שוויה בעת הגזילה. (ולרב השבח לנגזל, ונותן לגזול למחצה לשליש ולרביע. תוס')
- ב. לר"י ולר"ש – לא מבואר חילוק בין שוגג למזיד, אולם לר"מ לא קנסו בשוגג שיחזיר הולד.

קמ"ח. גזל פרה ונתעברה אצלו והשביחה – מה דין התשלומין? (צה:)

- לר' מאיר – משיבה כמות שהיא מושבחת. וכן סובר ר' יהודה אליבא דרב זביד.
- לר' שמעון אליבא דרב זביד – קנאה בשינוי ומשלם דמיה כשעת הגזילה, וכן שי' ר' יהודה אליבא דרב פפא.